

Niniejszy dokument nie stanowi doręczenia w trybie art. 15 zzs⁹ ust. 2 ustawy COVID-19 (Dz.U.2021, poz. 1842)

Sygn. akt I ACa 1288/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 czerwca 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Sławomir Jamróg
Protokolant:	Michał Góral

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 czerwca 2022 r. w Krakowie

sprawy z powództwa J. R. (1) i J. R. (2)

przeciwko Skarbowi Państwa - Prokuraturze Rejonowej w S.

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 11 sierpnia 2020 r. sygn. akt I C 1363/20

1. oddala apelację;

2. zasądza na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej:

- od J. R. (2) kwotę 8.100 zł (osiem tysięcy sto złotych),

- od J. R. (1) kwotę 4.050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt złotych),

tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Sławomir Jamróg

Sygn. akt I ACa 1288/20

UZASADNIENIE

J. R. (1) i J. R. (2) wnieśli o zasądzenie od strony pozwanej Skarbu Państwa – Prokuratury Rejonowej w S. kwot po 76 000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych. W uzasadnieniu wskazali, że 25 grudnia 2018 r., podczas obiadu świątecznego spędzanego przez powodów z rodziną, doszło do niesłusznego zatrzymania w S. ich syna P. R.. Mężczyzna przebywał w areszcie do dnia 10 stycznia 2019 r. Rodzice P. R. przypłacili wieloma bezsensownymi godzinami, brakiem apetytu, utratą wagi, zdrowia psychicznego i pogorszeniem się stanu zdrowia

fizycznego. Bezprawne działania Prokuratury naruszyły dobra osobiste powodów w postaci zdrowia fizycznego i psychicznego oraz prawa do życia rodzinnego, w tym do świąt Bożego Narodzenia, które stanowią szczególnie ważny czas dla rodziny.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana Skarb Państwa – Prokuratura Rejonowa w S. wniosła o oddalenie powództwa. Wskazała, że działania organów postępowania przygotowawczego względem P. R. były prawidłowe i zgodne z prawem. Zdaniem pozwanego nie sposób przyjąć, aby powodowie, którzy wiedzieli o postępowaniu przygotowawczym toczącym się z udziałem ich syna i o tym, że organy postępowania przygotowawczego usiłują się z nim kontaktować, nie mogli zostać zaskoczeni przez jego zatrzymanie i odczuwać w związku z tym dyskomfort o takim natężeniu, aby stanowił on naruszenie dóbr osobistych. Strona pozwana podniosła również, że relacja pomiędzy działaniem strony pozwanej a rzekomym naruszeniem dóbr osobistych powodów nie jest bezpośrednia, gdyż kwestionowane czynności procesowe nie były skierowane przeciwko powodom i ich nie dotyczyły. Ponadto zdrowie psychiczne i fizyczne powodów nie uległo pogorszeniu w wyniku izolacji ich syna. Strona pozwana podniosła też, że nie każde naruszenie dóbr osobistych rodzi prawo do żądania zadośćuczynienia, a w sytuacji powodów żądanie takie nie znajduje żadnych podstaw.

Wyrokiem z dnia 11 sierpnia 2020 r. Sygn. akt: I C 1363/20 Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo (pkt I), zasądził od powoda J. R. (1) na rzecz strony pozwanej Skarbu Państwa - Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 5 400 zł , tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt II) oraz zasądził od powódki J. R. (2) na rzecz strony pozwanej Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 5 400 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania (pkt III).

Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowił następujący stan faktyczny:

Prokuratura Rejonowa w S. prowadziła postępowanie przygotowawcze w sprawie uchylania się przez P. R. od wykonywania obowiązku alimentacyjnego wobec M. R., Z. R. i A. R. w okresie od 20 listopada 2014 r. do 18 czerwca 2017 r. w S., tj. o czyn z art. 209 § 1 k.k. w dniu 14 listopada 2017 r.

P. R. skontaktował się w sprawie z Komendą Powiatową Policji w S., gdyż rodzice J. i J. R. (2) poinformowali go, że zostali przesłuchani w sprawie. Oświadczył, że mieszka i pracuje na stałe w Anglii i w najbliższym czasie nie planuje przyjazdu do Polski. Jako drogę korespondencji podał adres (...). W dniu 14 grudnia 2017 r. wydane zostało postanowienie o przedstawieniu P. R. zarzutów. Jako zarzucany czyn wskazano uchylanie się przez podejrzanego w miejscowości S. od wykonania obowiązku alimentacyjnego określonego wyrokiem Sądu Rejonowego w S. sygn. akt (...) z dnia 9 października 2015 r. oraz wyrokiem Sądu Okręgowego w K. sygn. akt (...) z dnia 10 kwietnia 2017 r.:

- w okresie od dnia 20 listopada 2014 r. do dnia 12 grudnia 2017 r. po 800 zł miesięcznie na rzecz córki Z. R. i po 600 zł miesięcznie na rzecz syna M. R.;
- w okresie od dnia 20 listopada 2014 r. do dnia 3 maja 2017 r. po 600 zł miesięcznie na rzecz A. R.;

wskutek czego łączna wysokość powstałych z tego tytułu zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, przez co narażono uprawnionych na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, tj. o przestępstwo z art. 209 § 1 k.k. i art. 209 § 1a k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Dnia 19 grudnia 2017 r. J. R. (2) telefonicznie skontaktowała się z Komendą Powiatową Policji w S. w sprawie P. R.. Stwierdziła, że nie rozumie, dlaczego Policja poszukuje jej syna, skoro ten nie zalega z zapłatą alimentów. Wysłała na adres poczty elektronicznej Policji dokumenty, które w jej ocenie miały wskazywać na fakt niezalegania przez podejrzanego z zapłatą alimentów. W dniu 18 stycznia 2018 r. Policja skontaktowała się telefonicznie z J. R. (2) w celu ustalenia terminu przyjazdu P. R. do kraju i adresu jego zamieszkania za granicą. J. R. (2) nie posiadała powyższych informacji, lecz zobowiązała się poprosić syna, aby telefonicznie skontaktował się z osobą prowadzącą postępowanie. W dniu 6 marca 2018 r. Prokuratura Rejonowa w S. wystosowała do P. R. na adres (...)-(...) B., ul. (...), wezwanie do osobistego stawiennictwa w dniu 6 kwietnia 2018 r. w Prokuraturze Rejonowej w S. jako

podejrzanego w sprawie (...) o przestępstwo z art. 209 § 1 k.k. i inne. Postanowieniem z dnia 28 lutego 2018 r. Prokurator Prokuratury Rejonowej w S. zawiesił dochodzenie względem podejrzanego P. R. wobec wystąpienia długotrwałej przeszkody uniemożliwiającej prowadzenie postępowania w postaci konieczności wykonania czynności z udziałem podejrzanego na terenie Wielkiej Brytanii. Postanowieniem z dnia 16 lipca 2018 r., wydanym na skutek zażalenia pełnomocnika pokrzywdzonej, Sąd Rejonowy w S. uchylił powyższe postanowienie, wskazując na możliwość zastosowania przez prokuratora środków mających na celu przymuszenie podejrzanego do stawiennictwa bądź innych środków dyscyplinujących. W dniu 31 lipca 2018 r. Policja wystosowała do P. R. na adres (...)-(...) B., ul. (...), wezwanie do osobistego stawiennictwa w dniu 8 sierpnia 2018 r. w Komendzie Powiatowej Policji w S. w celu przesłuchania jako podejrzanego w sprawie (...) o przestępstwo z art. 209 § 1 k.k. i inne. Wezwanie zostało również wysłane na wskazany adres mailowy podejrzanego. Przesyłka z wezwaniem nie została doręczona podejrzanemu. Ojciec podejrzanego J. R. (1) poinformował Policję, że P. R. przebywa od ok. 5 lat w Anglii i nie jest znany termin jego powrotu do kraju, podając jednocześnie numer telefonu do syna. Dnia 5 września 2018 r. Policja ustaliła, że P. R. będzie uczestniczył w rozprawie przed Sądem Rejonowym w S., która odbędzie się w dniu 26 września o godz. 9:00. W dniu 10 września 2018 r. Policja wystosowała do P. R. na adres (...)-(...) B., ul. (...), wezwanie do osobistego stawiennictwa w dniu 26 września 2018 r. o godz. 07:30 w Komendzie Powiatowej Policji w S. w celu przesłuchania jako podejrzanego w sprawie (...) o przestępstwo z art. 209 § 1 k.k. i inne. Wezwanie zostało również wysłane na adres mailowy podejrzanego (...). Dnia 26 września 2018 r. w budynku Sądu Rejonowego w S. doręczono osobiście P. R., znajdującemu się w towarzystwie rodziców i adwokata, wezwanie do osobistego stawiennictwa w dniu 27 września 2018 r. o godz. 09:00 w Komendzie Powiatowej Policji w S. w celu przesłuchania jako podejrzanego w sprawie (...) o przestępstwo z art. 209 § 1 k.k. i inne. Poinformowano go jednocześnie, że forma doręczenia wezwania wynika z tego, iż nie stawiał się na wcześniejsze wezwania wysyłane pocztą, doręczane za pośrednictwem policji z B. oraz w formie mailowej. W dniu 9 października 2018 r. Prokurator złożył do Sądu Rejonowego w S. wniosek o zastosowanie wobec podejrzanego P. R. środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania na okres 30 dni. W uzasadnieniu wskazał m.in., że wniosek jest podyktowany koniecznością wszczęcia poszukiwań podejrzanego listem gończym, albowiem podejrzany nie stawia się na wezwania, co uniemożliwia wykonanie z jego udziałem czynności procesowych. Wniosek został wysłany podejrzanemu na adres ul. (...), (...)-(...) B., lecz przesyłka wróciła do nadawcy z uwagi na niepodjęcie jej w terminie przez odbiorcę. Postanowieniem z dnia 22 października 2018 r., sygn. akt (...), Sąd Rejonowy w S. orzekł o zastosowaniu wobec podejrzanego P. R. środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania na okres 30 dni od dnia zatrzymania. W uzasadnieniu Sąd wskazał, że materiał dowodowy zgromadzony w sprawie wskazuje na duże prawdopodobieństwo, że podejrzany dopuścił się zarzucanego mu czynu, a nadto że zachodzi obawa mactwa ze strony podejrzanego, gdyż nie stawia się on na wezwania, co uniemożliwia wykonanie czynności procesowych z jego udziałem. Dnia 8 listopada 2018 r. Prokurator wydał postanowienie w przedmiocie zarządzenia poszukiwania listem gończym ukrywającego się podejrzanego P. R.. W uzasadnieniu podał, że zebrane w sprawie dowody wskazują na duże prawdopodobieństwo, że pozwany dopuścił się zarzucanego mu czynu, lecz postanowienie o przedstawieniu zarzutów z dnia 31 lipca 2018 r. nie zostało mu ogłoszone, gdyż nie stawiał się na wezwanie celem przeprowadzenia z jego udziałem czynności procesowych oraz nie usprawiedliwił swojej nieobecności, a nie można go doprowadzić po uprzednim zatrzymaniu, ponieważ nie przebywa w miejscu swojego zamieszkania. Miejsce pobytu pozwanego nie jest znane, z oświadczenia matki wynika, że wyjechał do Anglii. W ocenie Prokuratora wobec powyższych ustaleń należało uznać, że podejrzany się ukrywa, utrudniając tym samym postępowanie karne. W dniu 25 grudnia 2018 r. P. R. pojechał do S., aby wręczyć prezenty dzieciom. Został zatrzymany przez Policję, aresztowany i umieszczony w Zakładzie Karnym w W.. Rodzice podejrzanego przebywali w tym czasie na spotkaniu rodzinnym z okazji świąt Bożego Narodzenia. W trakcie spotkania J. R. (1) otrzymał telefon z wiadomością o aresztowaniu i przekazał tą wiadomość rodzinie. Wiadomość o aresztowaniu syna bardzo zestresowała powodów, wywołała u nich płacz i wzburzenie. Spotkanie rodzinne zostało przerwane. W dniu 27 grudnia 2019 r. do Prokuratury zgłosiła się obrońca P. R. adw. D. T.. Zostało jej udzielone zezwolenie na jednorazowe widzenie z podejrzanym. Adwokat poprosiła o wyznaczenie terminu doprowadzenia podejrzanego na którykolwiek czwartek, oświadczając przy tym, że na dzień 3 stycznia 2019 r. nie uda się zorganizować doprowadzenia. W dniu 10 stycznia 2020 r. podejrzany został doprowadzony do Prokuratury Rejonowej w S., gdzie przesłuchano go w charakterze podejrzanego. P. R. wskazał miejsce pobytu na terenie Wielkiej Brytanii oraz miejsce doręczeń na terenie Polski i razem z obrońcą zapoznał się z aktami sprawy. Tego samego dnia Prokurator wydał postanowienie o uchyleniu środka zabezpieczającego w postaci tymczasowego aresztowania

na okres 30 dni zastosowanego w stosunku do P. R. i podejrzanego zwolniono z Zakładu Karnego. Przez okres aresztowania P. R. powódka J. R. (2) była w stanie hysterii i paniki. Bardzo obawiała się o syna i wyczekiwała informacji o sytuacji, w jakiej się znalazł. Potrzebowała wsparcia ze strony męża i znajomych. Zdenerwowanie J. R. (2) udzieliło się J. R. (1), który musiał wziąć urlop wypoczynkowy, aby wspierać żonę. Po zdarzeniu powodowie przez ok. trzy tygodnie uczęszczali na terapię psychoterapeutyczną nakierowaną na przepracowanie negatywnych doświadczeń i przeżyć związanych z zatrzymaniem P. R. w areszcie. J. R. (2) leczy nadciśnienie. J. R. (1) nigdy nie pozostawał w leczeniu dolegliwości kardiologicznych.

Przy tym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji odwołując się do art. 23 i 24 k.c. uznał, że w jego ocenie działania strony pozwanej nie odprowadziły do naruszenia dóbr osobistych powodów. Działania te nie były skierowane do powodów, lecz do ich syna P. R.. To syn powodów został tymczasowo aresztowany w dniu 25 grudnia 2019 r. i był przetrzymywany w zakładzie karnym do dnia 10 stycznia 2020 r. O bezpośrednim naruszeniu dóbr osobistych można więc ewentualnie mówić wyłącznie w stosunku do P. R., a naruszenie dóbr osobistych powodów można oceniać jedynie jako pośrednie, pochodne do naruszenia dóbr osobistych ich syna. Odnosząc się do twierdzeń o naruszeniu dobra w postaci prawa do życia w rodzinie, Sąd zwrócił uwagę, że syn powodów P. R. jest osobą dorosłą, mieszka w Wielkiej Brytanii i rzadko przebywa na terenie Polski. Powodowie nie znali nawet miejsca stałego pobytu ich syna za granicą. Powyższe wskazuje na to, że więzi rodzinne pomiędzy powodami a ich synem nie są bardzo intensywne i że są oni nawykli do jego nieobecności w ich życiu codziennym. Nadto powodowie mieli świadomość, że przeciwko P. R. toczy się postępowanie przygotowawcze w sprawie dotyczącej uchylania się od wykonywania obowiązku alimentacyjnego wobec byłej żony i dzieci. Byli również świadkami doręczenia synowi wezwania do stawienia na przesłuchanie w charakterze podejrzanego i wiedzieli o tym, że nie zastosował się on do tego wezwania. Powinni więc mieć świadomość, że postawa ich syna wobec organów ścigania może doprowadzić do zastosowania wobec niego środków, które miałyby go przymusić do stawienia na przesłuchanie. Z obiektywnego więc punktu widzenia brak możliwości spędzenia przez powodów świąt Bożego Narodzenia oraz okresu okołoswiątecznego z synem z uwagi na jego tymczasowe aresztowanie nie powinien być dla nich zaskakujący i stanowić dolegliwości tak głębokiej, żeby uznać ją za naruszenie ich dobra osobistego do prawa do życia w rodzinie. W konsekwencji nie mogli także dojść do naruszenia zdrowia psychicznego i fizycznego skoro powodowie uznawali, że naruszenie tych dóbr miało wynikać z naruszenia ich dobra osobistego w postaci prawa do życia w rodzinie. Niezależnie od tego powodowie nie przedstawili żadnego dowodu na to, że w wyniku opisywanych zdarzeń z przełomu lat 2019 i 2020 doszło u nich do pogorszenia stanu zdrowia fizycznego. W szczególności w aktach sprawy brak jest jakiegokolwiek dokumentacji medycznej wskazującej na pogorszenie się stanu zdrowia powodów w tym czasie, nie wskazują na to również zeznania samych powodów. Co prawda powodowie wniesli o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych w tym przedmiocie, lecz wobec braku jakichkolwiek przesłanek mogących wskazywać na ich problemy zdrowotne, Sąd uznał przeprowadzenie tego dowodu za niepotrzebne. Sąd Okręgowy przyjął również, że odpowiedzialność strony pozwanej jest w tym przypadku wyłączona z uwagi na brak bezprawności. Organy postępowania przygotowawczego zebrały materiał dowodowy wskazujący na wysokie prawdopodobieństwo popełnienia przez P. R. zarzucanego mu czynu w postaci uchylania się od wykonania obowiązku alimentacyjnego na rzecz byłej żony i dzieci. W dniu 14 grudnia 2017 r. zostało wydane postanowienie o przedstawieniu mu zarzutów. Następnie organy postępowania przygotowawczego wielokrotnie podejmowały próby doręczenia P. R. wezwania do przesłuchania w charakterze podejrzanego, tak by mogły mu zostać postawione zarzuty. Nie знаły zagranicznego adresu podejrzanego, lecz dysponowały podanym przez niego adresem mailowym, na który wysyłały wezwania. Podjęły również kontakt z jego rodzicami (powodami), którzy obiecali, że poinformują podejrzanego o konieczności skontaktowania się z organami ścigania. W dniu 26 września 2018 r. doszło nawet do osobistego wręczenia P. R. wezwania do stawienia na przesłuchanie, jednakże mężczyzna się do niego nie zastosował.

Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy uznał, że zaistniały przesłanki warunkujące możliwość złożenia przez Prokuratora wniosku o zastosowanie wobec P. R. środka zabezpieczającego w postaci tymczasowego aresztowania. Wydano postanowienie o przedstawieniu podejrzanemu zarzutów (art. 249 § 2 k.p.k.). Zebrane dowody wskazywały na duże prawdopodobieństwo, że podejrzanym popełnił przestępstwo (art. 249 § 1 k.p.k.). Ze względu na brak stawiania się przez podejrzanego na wezwania organów ścigania, zachodziła uzasadniona obawa, że podejrzanym będzie w bezprawny

sposób utrudniał postępowanie karne (art. 249 § 1 oraz art. 258 § 1 pkt 2 k.p.k.). Jednocześnie nie wystąpiły żadne okoliczności, które w świetle przepisów kodeksu postępowania karnego wykluczałyby bądź uzasadniały odstąpienie od zastosowania tego środka zabezpieczającego. Tymczasowego aresztowania nie stosuje się, gdy na podstawie okoliczności sprawy można przewidywać, że sąd orzeknie w stosunku do oskarżonego karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania lub karę łagodniejszą albo że okres tymczasowego aresztowania przekroczy przewidywany wymiar kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia (art. 259 § 2 k.p.k.), lecz ograniczenie to nie znajduje zastosowania gdy oskarżony ukrywa się, uporczywie nie stawia się na wezwania lub w inny bezprawny sposób utrudnia postępowanie albo nie można ustalić jego tożsamości (art. 259 § 3 k.p.k.). Tymczasowe aresztowanie nie może być również stosowane, jeżeli przestępstwo zagrożone jest karą pozbawienia wolności nieprzekraczającą roku (art. 259 § 3 k.p.k.), lecz P. R. był podejrzany o popełnienie przestępstwa z art. 209 § 1 k.k. i art. 209 § 1a k.k., czyli przestępstwo, za które mogła mu być wymierzona kara pozbawienia wolności w wymiarze wyższym niż rok; nadto powyższe ograniczenie, tak samo jak ograniczenie wynikające z art. 259 § 2 k.p.k., nie znajduje zastosowania gdy oskarżony ukrywa się, uporczywie nie stawia się na wezwania lub w inny bezprawny sposób utrudnia postępowanie albo nie można ustalić jego tożsamości (art. 259 § 3 k.p.k.). Od tymczasowego aresztowania należy odstąpić, gdy spowodowałoby to dla życia lub zdrowia podejrzanego poważne niebezpieczeństwo lub pociągałoby za sobą wyjątkowo ciężkie skutki dla podejrzanego lub jego najbliższej rodziny (art. 259 § 1 k.p.k.), lecz w odniesieniu do P. R. żadna z powyższych przesłanek nie miała miejsca. Nadto wniosek o zastosowanie tymczasowego aresztowania, złożony przez prokuratora do Sądu Rejonowego w S. przez prokuratora, został należycie umotywowany (art. 250 § 1-2a k.p.k.). Prokurator dokonał również czynności mających na celu pouczenie podejrzanego o uprawnieniach o przysługujących mu w wypadku zastosowania tymczasowego aresztowania (art. 250 § 3 k.p.k.).

Również postępowanie organów postępowania przygotowawczego po wydaniu przez Sąd postanowienia o tymczasowym aresztowaniu było prawidłowe. Miejsce stałego pobytu P. R. nie było znane, nie stawiał się on na wezwania organów postępowania przygotowawczego, nawet te doręczane mu osobiście. Uzasadnione było więc stwierdzenie, że podejrzany się ukrywa i zarządzenie na tej podstawie poszukiwania go listem gończym (art. 279 § 1 k.p.k.). Po zatrzymaniu podejrzanego nie było podstaw, aby przekazywać go w ciągu 48 godzin do dyspozycji sądu wraz z wnioskiem o zastosowanie postanowienia w przedmiocie tymczasowego aresztowania (art. 248 § 1 k.p.k.), gdyż takie postanowienie zostało już wydane i leżało u podstaw zarządzenia poszukiwania podejrzanego listem gończym. Nie było również podstaw do doprowadzenia podejrzanego do sądu, który wydał postanowienie o tymczasowym aresztowaniu, w celu rozstrzygnięcia przez sąd o utrzymaniu, zmianie lub uchyleniu tego środka, gdyż niezwłocznie po przesłuchaniu podejrzanego Prokurator wydał postanowienie o uchyleniu tymczasowego aresztowania i P. R. zwolniono z zakładu karnego (art. 279 § 3 k.p.k.). Podejrzany był przetrzymywany w zakładzie karnym przez 17 dni, a więc nie został przekroczony czas trwania tymczasowego aresztowania określony w postanowieniu Sądu. Z uwagi na brak naruszenia dóbr osobistych powodów przez stronę pozwaną, jak również brak bezprawności działań strony pozwanej, które to działania w ocenie powodów miały prowadzić do naruszenia ich dóbr osobistych, powództwo jako bezzasadne musiało ulec oddaleniu w całości.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania powołano art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. w zw. z § 2 pkt. 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800 z późn. zm.).

Apelację od tego wyroku wnieśli powodowie zaskarżając wyrok w całości i zarzucając:

1) naruszenie art. 249 k.p.c. – 259 k.p.c. i podnosząc, że podstawa tymczasowego aresztowania była obawa mactwa, zaś Sąd cywilny nie posiadając orzeczenia w sprawie karnej jak i o niesłuszne tymczasowe aresztowanie przekroczył swoją kognicję stosując powołane wyżej normy,

2) sprzeczność istotnych ustaleń z zebrany materiał dowodowy przejawiająca się w uznaniu, że:

a) wysyłanie korespondencji ma adres wskazany w notatkach urzędowych na adres wskazany w notatkach urzędowych to jest (...)-(…) B. ul (...)-(...) B. ul. (...) i w konsekwencji, że korespondencja była prawidłowo

kierowana , zaś powodowie powinni zdawać sobie sprawę , że przeciwko ich synowi toczy się tak zaawansowane postępowanie karne,

b) przesłuchana została świadek K. M. (1), podczas gdy świadek nazywa się K. M. (2),

c) korespondencja adresowana do P. R. została zaadresowana w sposób prawidłowy i w zgodzie z przepisami kpk , podczas gdy adres mail jako właściwy do korespondencji został wprowadzony nowelizacją które weszła w życie w 2019r. ,

3) naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść orzeczenia, a to art. 235¹ kpc przez niezasadne pominięcie dowodów z zeznań świadków B. R., W. P., M. F. i U. S.,

4) naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść orzeczenia, a to art. 235¹kpc w zw. z art. 278 kpc przez niezasadne pominięcie dowodów z opinii biegłych, podczas gdy stan zdrowia powodów stanowi wiadomości specjalne,

5) naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść orzeczenia, a to art. 235¹kpc w zw. z art. 227 kpc przez brak reakcji procesowej na złożony w pozwie wniosek o przesłuchanie świadka P. R. bez wydania postanowienia o dopuszczeniu lub oddaleniu tego wniosku, podczas gdy świadek ten posiadał istotne wiadomości w sprawie,

6) naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść orzeczenia, a to art. 177 § 1 pkt 1 i 3 kpc poprzez odmowę zawieszenia postępowania na czas wydania orzeczenia w sprawie (...)co skutkowało wydaniem orzeczenia oddalającego, podczas gdy sąd sam poczynił ustalenia stanu faktycznego nie posiadając żadnych informacji, zaś postępowanie (...)dostarczyłoby istotnych dla stanu faktycznego informacji,

7) naruszenie przepisów postępowania mające wpływ na treść orzeczenia, a to art. 233§1 k.p.c. poprzez dowolną, a nie swobodną ocenę dowodów sprzeczną z zasadami logiki i doświadczenia życiowego poprzez:

- odmówienie wiary powodom, jakoby toczyło się postępowanie in personam, podczas gdy zarzuty dla P. R. przedstawione zostały dopiero w roku 2019 oraz

- uznanie wiarygodności notatek służbowych i rzekomych wiadomości e-mail, które w prosty sposób mogą być preparowane jako wydruki komputerowe

8) Naruszenie prawa materialnego ,a to art. 209 §1 a kk poprzez jego błędne zastosowanie podczas gdy z akt sprawy (...)wynika, że sąd rozważał zmianę kwalifikacji prawnej czynu na skutek informacji zawartej w odpowiedzi na akt oskarżenia, wskazującej, że nie ma znamion czynu zabronionego tego czynu. Powodowie wnieśli o dopuszczenie dowodu postanowienia o tymczasowym aresztowaniu na okoliczność podstaw tymczasowego aresztowania ora wnieśli o uchylenie zaskarżonego wyroku z pozostawieniem Sadowi pierwszej instancji rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego, ewentualnie o zmianę wyroku i uwzględnienie powództwa przy zasądzeniu na ich rzecz kosztów procesu według norm.

Rozpoznając apelację Sad Apelacyjny uznał za własne ustalenia Sadu Okręgowego i zważył co następuje:

Nie jest adekwatny zarzut naruszenia przepisów art. 249- 259 k.p.k. albowiem Sąd Okręgowy nie stosował tych norm, powiązanie zaś tego zarzutu z naruszeniem przepisu art. 233§1 k.p.c. przy dokonaniu ustaleń w zakresie prawidłowości postępowania przygotowawczego i przyczyn tymczasowego aresztowania nie jest zasadne skoro z przedłożonego przez powodów odpisu postanowienia z dnia 22 października 2018r. sygn. akt II Kp 185/18 wprost wynika, że podstawą tymczasowego aresztowania były art. 249§1 k.p.k., art. 258§1 pkt 1 i 2 k.p.k. art. 250§2 k.p.c. a w uzasadnieniu wprost wskazano, że ogólne przesłanki z art. 249§1 k.p.k. zostały spełnione. Sąd Okręgowy w ustaleniach odwoływał się również do uzasadnienia postanowienia z dnia 22 października 2018r. w którym wskazywano obawę matactwa. Nie doszło więc do nieprawidłowości ustalenia stanu faktycznego istotnego dla rozstrzygnięcia.

Jeżeli wiązać odpowiedzialność strony pozwanej z faktem wydania orzeczenia o tymczasowym aresztowaniu, które doprowadziło do wystawienia listu gończego to po pierwsze było to działanie Sądu Rejonowego w Suchej beskidzkiej a nie Prokuratury a ponadto nie została stwierdzona we właściwym postępowaniu niezgodność z prawem tego postanowienia. Natomiast zawarte w uzasadnieniu wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 11 sierpnia 2020r. rozważania co do podstaw do zastosowania środków zapobiegawczych należy wiązać z oceną legalności działań Prokuratury przy złożeniu wniosku o zastosowanie wobec P. R. środka zabezpieczającego w postaci tymczasowego aresztowania. Sąd okręgowy podziela tę ocenę. Niewątpliwie wydano postanowienie o przedstawieniu podejrzanemu zarzutów (art. 249 § 2 k.p.k. k123). Zeznania pozwanej miały wprawdzie wskazywać, że wszystkie zaległości zostały zapłacone, niemniej nie ma żadnych podstaw do zanegowania prawdziwości notatki urzędowej k.124 z której wynika, że organy prowadzące i nadzorujące postępowanie przygotowawcze nie dysponowały potwierdzeniami przelewów na kwoty 100000zł i 75000zł. Dowody w tym zakresie nie były powoływane przed Sądem pierwszej instancji a musiałby być one znane powódce skoro była ona przekonana, że zaległości nie istnieją. Obiektywnie więc istniało duże prawdopodobieństwo, że podejrzany popełnił przestępstwo (art. 249 § 1 k.p.k.). Pozwany ponadto nie stawiał się na przesłuchanie, a słusznie strona pozwana podnosi, że błąd w kodzie pocztowym nie powinien stanowić przeszkody do doręczenia. Ponadto błąd ten dotyczył stawiennictwa w dniu 6 kwietnia 2018r. w sytuacji gdy z danych wynikających z późniejszego pisma Wydziału Prewencji Policji w S. z dnia 2 sierpnia 2018r. k131 wynikało, że od ok. 5 lat P. R. przebywał w Anglii. Nie mógł więc i tak osobiście odebrać korespondencji w miejscu zamieszkania nawet gdyby kod był prawidłowo wskazany. Nie oznacza to jednak, że z powodu błędnego kodu korespondencja nie docierała na adres w B.. Ponadto nawet zeznania powódki potwierdzają, że podejrzany miał świadomość, że jest poszukiwany i mimo to nie stawiał się w Prokuraturze a adres w Anglii nie został ujawniony organom prowadzącym postępowanie. Fakt wiedzy o wezwaniach potwierdza także wysyłanie wezwań drogą mailową (k127). Wbrew zarzutom apelacji przepis art. 132§3 k.p.k. został dodany przez art. 1 pkt 39 ustawy z dnia 10 stycznia 2003 r. (Dz.U.03.17.155) zmieniającej nin. ustawę z dniem 1 lipca 2003 r. Tu także nie było więc bezprawności przy stosowaniu tego sposobu korespondencji tym bardziej, że jak wynika z notatki urzędowej z dnia 14 listopada 2017r. sam podejrzany wskazał jako drogę korespondencji adres mailowy (k.122 i k127).

Wezwanie do stawiennictwa w dniu 27 września 2019r. zostało skierowane na adres w B. w wobec informacji, że w dniu 26 września 2018r. pozwany będzie przebywał w Polsce i weźmie on udział w rozprawie w Wydziale III Rodzinnym. P. R. pokwitował zresztą osobiście wezwanie, jednak także i wówczas nie stawiał się na przesłuchanie i nie usprawiedliwił nieobecności. Z zeznań powódki wynika, że miał on dzwonić do aspiranta B. N., iż jego stawiennictwo uniemożliwia wylot samolotem jednakże żadne formalne usprawiedliwienie nie zostało złożone w prowadzonym postępowaniu przygotowawczym i nie uprawdopodobniono przyczyn niestawiennictwa. Powodowie nie przedstawili żadnych obiektywnych dowodów wskazujących, że ich syn miał rzeczywistą wolę stawiennictwa na wezwanie. Powodowie nie powinni być więc zaskoczeni faktem poszukiwania ich syna w związku z podejrzeniem przestępstwa z art. 209 § 1 k.k. i art. 209 § 1a k.k., czyli przestępstwo, za które mogła mu być wymierzona kara pozbawienia wolności w wymiarze wyższym niż rok. K. N. musiała mieć świadomość zaległości alimentacyjnych sąd nie powinna być zaskoczona możliwymi konsekwencjami prawnymi tych zaległości dla P. R.. Nie ma żadnych podstaw do przyjęcia, że wystąpiły okoliczności, które w świetle przepisów kodeksu postępowania karnego wykluczałyby bądź uzasadniały odstąpienie od wnioskowania o zastosowanie tego środka zabezpieczającego. Nie ma więc podstaw do zakwestionowania prawidłowości ustaleń co do braku bezprawności.

Oczywista omyłka w oznaczeniu imienia świadka M. nie przekłada się w żaden sposób na prawidłowość ustaleń o braku bezprawności. Słusznie też Sąd Okręgowy zwracał uwagę, że działania organów prowadzących postępowanie karne nie były kierowane w stosunku do powodów i same w sobie w obiektywnej ocenie nie stanowią ingerencji w dobra osobiste powodów. Ponadto samo zastosowanie środka zabezpieczającego jakkolwiek ingeruje w wolność osobistą syna powodów to nie stanowi przeszkody do kultywowania przez powodów i ich syna więzi rodzinnej, tym bardziej, że powodowie z uwagi na nieobecność ich syna w kraju, faktycznie wcześniej nie kultywowali tej więzi rodzinnych poprzez częste spotkania rodzinne. Z zeznań powódki wynika zresztą, że syn przede wszystkim przyjechał wówczas do babci. Tym samym jednorazowe, krótkotrwałe zatrzymanie syna powodów i jego nieobecność na jednym obiedzie rodzinnym jakkolwiek świątecznym, obiektywnie nie stanowi naruszenia dobra w postaci więzi

rodziny. Więż rodzinna to sfera uczuć, relacji rodzinnych i krótkotrwałe zatrzymanie syna powodów obiektywnie nie mogło realnie zagrozić relacjom powodów z P. R.. Natomiast samo w sobie prawo do utrzymywanie osobistych, bezpośrednich kontaktów z członkiem rodziny nie stanowi dobra osobistego w rozumieniu art. 23 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2021 r. II CSKP 11/21 OSNC 2022/4/42). Nie potrzeba wiadomości specjalnych z opinii psychologa czy z zeznań świadków powoływanych w piśmie z dnia 13 lipca 2020r. by ocenić, że brak możliwości spędzenia świąt z członkiem rodziny rodzi negatywne emocje co jednak nie oznacza naruszenia wskazanego dobra osobistego. Subiektywne odczucia przez powódkę stresu czy odczucie zrujnowania jej zdrowia psychicznego na skutek zatrzymania syna nie mogło być podstawą uwzględnienia powództwa nawet gdyby wnioskowani świadkowi potwierdzili okoliczności wynikające z zeznań powodów tj , że powódka wykazywała na zewnątrz zły stan emocjonalny powodów a powodowi „skoczyło „ciśnienie”. Słusznie Sad pierwszej instancji wskazywał na potrzebę obiektywizacji oceny. Ocena, czy nastąpiło naruszenie dobra osobistego, nie może być dokonana „według miary indywidualnej wrażliwości osoby, która czuje się dotknięta zachowaniem innej osoby”, lecz musi mieć charakter obiektywny (tak też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2002 r., sygn. akt II CKN 953/00, LEX nr 55098; podobne wyrok z dnia 11 marca 1997 r., sygn. akt III CKN 33/97, OSNC 1997/6 - 7/93). Obiektywnie zaś zatrzymanie syna, we wskazanych wyżej okolicznościach nie powinno być zaskoczeniem a ponadto nieobecność dziecka przebywającego stale za granicą nie powinna tak dolegliwa jak opisuje to powódka. Oczywiście każde problemy, w tym problemy z prawem własnego dziecka mogą wywołać duży stres, co jednak jeszcze nie stanowi podstawy do udzielenia ochrony w oparciu o przepisy o naruszeniu dóbr osobistych.

W tym przypadku zaistniały przesłanki warunkujące możliwość złożenia przez Prokuratora wniosku o zastosowanie wobec P. R. środka zabezpieczającego w postaci tymczasowego aresztowania. Wydano postanowienie o przedstawieniu podejrzanemu zarzutów (art. 249 § 2 k.p.k.). Zebrane dowody wskazywały na duże prawdopodobieństwo, że podejrzany popełnił przestępstwo (art. 249 § 1 k.p.k.). Prawidłowo więc Sąd Okręgowy więc ocenił, że zaistniały przesłanki warunkujące możliwość złożenia przez Prokuratora wniosku o zastosowanie wobec P. R. środka zabezpieczającego w postaci tymczasowego aresztowania. Wydano postanowienie o przedstawieniu podejrzanemu zarzutów (art. 249 § 2 k.p.k.). Zebrane dowody wskazywały na duże prawdopodobieństwo, że podejrzany popełnił przestępstwo (art. 249 § 1 k.p.k.). Ze względu na brak stawiania się przez podejrzanego na wezwania organów ścigania, zachodziła uzasadniona obawa, że podejrzany będzie w bezprawny sposób utrudniał postępowanie karne (art. 249 § 1 oraz art. 258 § 1 pkt 1i 2 k.p.k.). Także w świetle postanowienia o zastosowaniu środka zapobiegawczego należy uznać, że wystawienie listu gończego miało uzasadnienie. Wnioskowanie o dopuszczenie dowodu dokumentów z akt innego postępowania było spóźnione na etapie apelacji nie uprawdopodobniono zresztą jakie dowody nie mogły być powołane przed Sadem pierwszej instancji i dlatego.

Słusznie też Sąd Okręgowy uznał, że nie ma potrzeby przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego kardiologa. Nie ma bowiem żadnego medycznego materiału dowodowego dotyczącego stanu zdrowia powodów sprzed zdarzenia, który mógłby stanowić podstawę do wyjaśnień z punktu widzenia wiadomości specjalnych czy doszło do pogorszenia stanu zdrowia w powiązaniu ze zdarzeniem. Udział w psychoterapii (k14-15) czy zażywanie leków nasercowych nie tworzy domniemania pogorszenia stanu zdrowia a raczej świadczy o osobistych problemach powodów, co jednak nie jest równoznaczne z uszczerbkiem na zdrowiu powiązanych związkim przyczynowym ze zdarzeniem powołanym w pozwie. Każda sytuacja stresująca może mieć wpływ na stan zdrowia niemniej w normalnym układzie stosunków czasowe zatrzymanie członka rodziny nie stanowi źródła naruszenia zdrowia człowieka .

W aspekcie więc wykazania braku bezprawności oraz wobec niewykazania przez powodów, że doszło do naruszenia wskazanych dóbr w powiązaniu przyczynowo skutkowym z wykonywaniem władzy publicznej przez organy Prokuratury powództwo należało oddalić.

Apelację więc jako niezasadną oddalono w oparciu o art. 385 k.p.c. w zw. z art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 1842, z późn. zm.), w zw. z art. 6

ust.1 i 2 ustawy z dnia 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2021.1090).

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono przy zastosowaniu art. 98§1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. oraz art. 391§1 k.p.c. a także przy zastosowaniu odpowiednio §2 pkt 6 i pkt 7 oraz §10 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015r. poz. 1800 ze zm.).

SSA Sławomir Jamróg